

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

Sexti Decretalivm Liber Secundus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

Sl aduersus confessionem in iudicio à se factam, lra ec-
 clesia beneficium restitutionis in integrum, intra
 quadriennium ab ipsius confessionis tempore computan-
 dum, petere negligenter omittat: non est (nisi aliquid
 rationabile appareat, quod aliud suaserit faciendum) ad
 hoc petendum ulterius admittenda. Vbi verò per viam
 communem revocationis erroris, quem in facto preten-
 dit, vult aduersus suam confessionem ecclesia se iuvare:
 hoc quancumque poterit, donec negotium sit fini-
 tum.

DE ARBITRIS.

TITVLVS XII.

CAP. I.

*Si ex tribus arbitris duo concordent in summa, tenet illorum sen-
 tentia: si omnes discordant, tenet sententia de summa minori.*

Bonifacius VIII.

Sex tribus arbitris, te duo in decem, & tertius in
 quinque condemnent, debet sententia preualere
 duorum. Licet cum unus in XV. alius in X. tertius
 verò in quinque pronunciant: illius, qui dixit de summa
 minori (cum in illa omnes concordet existant) sententia
 efficax censeatur.

CAP. II.

*Si ex tribus arbitris unus noluit examinando vel definiendo
 interesse, duo procedere poterunt, ac si ille presens esset. Cum
 iudices autem antiqua iura seruentur. Joan. Andr.*

Idem.

VT quaestionibus (quæ plerumque propter arbitrorum
 voluntariam seu malitiosam absentiam remanent in-
 decisa) finis celerius imponatur: Statuimus, ut si ex tri-
 bus arbitris à patribus electis, eorum aliquis ab alio le-
 gitime requisitus ad examinandum vel definiendum cum
 eis negotium, super quo in ipsos existit commotio
 sum, non curaverit (cessante impedimento legitimo)
 convenire: duo presentes, penes quos (licet sit certus
 alius innexæ videatur) totalem eo casu remanere de-
 cernimus potestatem, possint (malitiosa seu voluntaria
 illius absentia non obstant) dictum examinare negoti-
 um, & liberè definire, sicut possent illo presente, nec
 volente, cum eis in unam sententiam concordare: ut
 sic ipsius absentia presentia repleta divina cum respectu
 faciat pro presente. Circa iudices verò antiqua iura
 saluum immutari.

a Vid. Bart. in litem si unus. 4. item si plures. ff. ad lit.

FINIS LIBRI PRIMII.

SEXTI DECRETALIVM
LIBER SECUNDVS

DE IVDICIIS.

TITVLVS PRIMVS.

CAPITVLVM I.

*Iudex delegatus non habens ad hoc speciale mandatum à Papa, non potest compelli
 partem, ut personaliter coram eo compareat: nisi ex rationabili
 causa. Joan. Andr.*

Innocentius IV. in generali Concilio Lugdunensi.

IVRIS esse ambiguum non videtur, iudicem
 delegatum, (qui à sede Apostolica manda-
 tum ad hoc non receperit speciale,) iubere
 non posse alterutram partium coram se
 personaliter in iudicio comparere. Nisi
 causa fuerit criminalis ^a, vel nisi pro veritate dicenda,
 vel pro iuramento calumpniæ faciendo, vel alijs juris
 necessitas partes coram eo exegerit personaliter præ-
 sentari.

CAP. II.

*Mulieres personaliter ad iudicium (quacumque causa in iure non
 expressa) in iura trahenda non sunt: sed si necessarium sit ipsarum
 testimonium in causa, iudex expensis producentis interdum abbit,
 interdum mittet: & iudex fraudulenter vadens, excommunicatus
 est. Mulieres religiose, etiam volentes, extra monasterium suum
 ex aliqua causa personaliter ad iudicium trahi non possunt: quod
 contra predicta sit, est irritum. Joan. Andr.*

Bonifacius VIII.

Mulieres ^b (quas vagari non convenit, nec viro-
 rum corporibus immisceri) auctoritate literarum se-

^a Vid. Bart. in l. pen. s. ad crimen. ff. de pub. iudic. Fon. ^b Vid.
 de sum. de proc. l. ser. vsu. C. de iud. & l. ser. ff. de reg. iur.

dis Apostolicæ, vel legatorum ipsius, aut alio quocumque
 ad iudicium personaliter evocari, vel trahi iuris causa
 ferendi testimonium, aut alia qualibet (quæ in iure non
 exprimitur) prohibemus. Sed cum necessarium fuerit
 testimonium earundem, iudex (in expensa partis produ-
 centis easdem) tabellionem aut aliam personam idoneam
 ad eas transmittat: vel si forte talis casus occurrat, quo
 iure prohibente, receptio testium alteri committi non pos-
 sit: iudex ^a tunc propter hoc personaliter ad illas acci-
 dat, aut (si talis sit personæ iudicantis conditio, quod id
 per ipsum non debeat fieri, vel non possit) mittat ad eas
 proviso quòd casus huiusmodi (videlicet ut iudex vadat
 personaliter) non fingatur: nec fraus interveniat in hac
 parte. Alioquin scilicet huiusmodi sit fraudator, ipso facto
 sententiam excommunicationis incurrat.

Ceterum femine religiose, presertim que debent
 sub clausura morari ^b, extra suum monasterium vel
 clausuram non veniunt ad iudicium, vel trahuntur ex
 quavis causa personaliter: etiam si ad hoc voluntas acco-
 det earundem. Decernimus quoque, ut ipso iure sit irritum
 & inane, si quid contra præmissa contigerit attentari.

^a Al. si præfatus iudex propter hoc, &c. ^b causa religio-
 hoc licet. V. l. ff. de in ius voc. l. ser. vsu ad cust. ff. de arb. & cap. de
 CAP.

CAP. III.

Major XIV. annis, per se & per procuratorem, potest agere & defendere causam spirituales: minor XIV. per se non agit, sed per procuratorem, vel per curatorem datum auctoritate ordinarii ecclesiastici iudici: & etiam delegati ad causas illas. Filiusfamilias sine patris assensu agit causam spirituales. h. d. Ioan. And.

Idem.

SI annum quartumdecimum tuæ peregrini ætatis, in beneficialibus & aliis causis spiritualibus, necnon & dependentibus ab eisdem, ac si major XXV. annis existeres, ad agendum, & defendendum, per te, vel per procuratorem a, quem ad hoc constituendum decreveris, admitti debebis. Si verò intra XIV. annum existas, per te agere, aut defendere non poteris super ipsis: sed vel per tuum Episcopum, vel per officialem eiusdem, tibi curator dabitur ad lites huiusmodi exercendas: aut tu ipse (si major infante fueris) cum auctoritate alterius eorundem procuratorem ad eas poteris deputare. Delegatus etiam Apostolicæ sedis, & subdelegatus ab eo, tibi (si non habeas) curatorem dare valeant, vel auctoritatem constituendi procuratorem præstare, ad illas causas, vel lites duntaxat, quæ coram ipsis fuerint ventilandæ. In huiusmodi quoque litibus sive causis, quanquam in potestate patris existas b, nec aliàs abque ipsius assensu, in iudicio regulariter esse possis (cum de iis se intromittere non habeat) nequaquam requiri debet assensus.

DE FORO COMPETENTI. TITVLVS II.

CAP. I.

Archiepiscopus omisso appellationis articulo, vel per viam querelæ, de causis subditorum suffraganeis, etiam ipsi consentientibus, non cognoscit. h. d. usq. ad s. Neg.

Innocentius IV. c.

ROMANA ecclesia: & infra. Nec appellationis articulo prætermisso, nec aliàs etiam, (cum minime appellatum exiterit) Remen. Archiepiscopus vel ejus officialis d, de causis clericorum tanquam iudicis (licet in ipsos iidem clerici de facto consentiant) absque diocesanorum suorum voluntate cognoscant.

Archiepiscopus subditos suffraganeis non potest compellere causas delegatas ab eo suscipere, suas sententias & præcepta exequi, vel testimonia in causis ad eos devolutis ferre: nisi consuetudo aliud disponat. h. d. Dominicus.

Neque suffraganeorum Remensis ecclesiæ subditos ipsorum delegationem suscipere, vel sententias & præcepta exequi, aut in causis per appellationem devolutis ad eos, testimonium (nisi aliud in his tribus de consuetudine obtineat) perhibere compellant.

Archiepiscopus contra officiales, vel prælatos suffraganeorum (consuetudine aliud non disponente) & contra subditos ipsorum, pro salariis advocatorum & procuratorum causarum fori Archiepiscopi, iudex competentem est. h. d.

Nec etiam suffraganeorum ipsorum officiales, aut Archidiaconos, Archipresbyteros, & alios inferiores prælatos, suffraganeis eisdem subiectos (dummodo aliud eis contraria consuetudo non tribuat) nec subditos suffraganeorum ipsorum, super salariis advocatorum & procuratorum in causis (quæ in Remen. ventilantur curia) cogant querelantibus in sua præsentia respondere.

Archiepiscopi non compellunt inuitos contrahentes aliarum diocesium, in sua propria coram se respondere: nisi ibi inveniatur. Sed si citati volunt comparere, vel malitiose se occultant, no ci-

a Nota, ubi magis minor legitime potest interesse iudicis, ibi potest constituere procuratorem. Vid. l. i. C. de moment. possess. Font. b Vid. c. indecorum. de stat. & qual. c In quodam manifest. tribuitur Imp. III. d aliis, officiali.

tenitur, in bonis ipsorum sua diocesi potest missionem facere, vel in alia decernere per ordinarios faciendam. h. d.

Contrahentes verò aliarum diocesium, super contractibus initis in Remensi diocesi ab eisdem (nisi inveniatur ibidem) trahere coram se non debent inuitos: licet in possessionem bonorum, quæ ibi habent, etiam cum alibi copiam sui faciunt, si eorum auctoritate citati a comparere contempnant, possunt missionem facere contra eos: vel (si forte malitiose seipos occultent, ne citatio perveniat ad eosdem) decernere faciendam in possessionem bonorum, quæ in alia etiam diocesi obtineri nascuntur: sed tunc loci diocesanus ad denunciationem ipsorum faciet huiusmodi missionem.

Non potest archiepiscopus suos clericos mittere in diocesium suffraganeis, ut coram eis fiant contractus, vel jam facti approbentur. Nec si facti vel approbati fuerint coram illis, possunt suffraganeorum subditos coram se compellere litigare super illis, nec excommunicare suffraganeorum officiales vel subditos, si noluerint litigare coram ipso. h. d. ad finem. secundum Dominicum.

Nec clericos suos mittant ad suffraganeorum ipsorum dioceses pro inendis vel recognoscendis contractibus coram ipsis. Nec eorundem suffraganeorum subditos compellant coram se occasione huiusmodi iuristare. Neque potest Archiepiscopus ipse in suorum suffraganeorum officiales & subditos (pro eo quod vocati ab ipso, nolunt querelantibus in sua præsentia respondere) ecclesiasticam exercere censuram.

CAP. II.

Iudex secularis, qui vult clericum compellere ad debita (etiam liquida) solvenda, per ecclesiasticum iudicem desistere compellitur. Ioan. And.

Bonifacius VIII.

SEculares & iudices, qui (licet ipsis nulla competat jurisdictionis in hac parte) personas ecclesiasticas ad solvendum debita (super quibus coram eis contra ipsas eorum exhibentur literæ, vel probationes alie inducuntur) damnabili præsumptione compellunt d, à temeritate huiusmodi per locorum ordinarios, censura ecclesiastica decernimus compescendos.

CAP. III.

Ratione iuramenti laicus (ut illud servet) coram iudice ecclesiastico convenitur.

Idem.

CVm C. laicus (pro quo solvisti certam pecuniæ quantitatem, in qua pro eo te fidijussorio nomine obligaveras) te servare recuset indemnem, contra iuramentum à se præstitum temere veniendo: Ipsum coram ecclesiastico iudice (ad cujus forum ratione iuramenti causæ huiusmodi cognitio noscitur pertinere) de jure poteris convenire. Ut ipsum monitione præmissa, per censuram ecclesiasticam e, quod te super prædictis (ut teneatur) servet indemnem, prævia ratione compellat.

DE LITIS CONTESTATIONE. TITVLVS III.

CAP. I.

Peremptoria liti contestationem non impedit: nisi sit de re semel finita. Ioan. And.

Innoc. III. in concilio Lugdun.

EXceptionis peremptoria, seu defensionis cuiuslibet, principalis cognitionem negotii contin-

a Vid. l. sed interpellatus. s. i. ff. de arbit. b al. suorum. c Vid. quæ late tradit Alex. consil. s. h. r. d. dicit Petr. de Anch. quod isti laici facti huiusmodi probationibus sine sententia compellunt clericos per sua statuta. unde nos. quod sicut sententia non arctas non subditum, ita etiam statuta. c. sio. sup. dist. s. consil. eo. l. Font. e Non ergo potest capere personam aut res. ar. v. de. l. et. de. Ansh. Phil. Font.

gentis, ante litem contestatam objectus, nisi de re judicata, transacta, seu finita excipiat litigator, litem contestationem non impediatur, nec regardet: licet dicat objector quod rescriptum non fuisset obtentum, si, quae sunt impetranti opposita, fuissent exposita deleganti.

CAP. II.

Per exceptionem peremptoriam, non fit litem contestatio. Ioan. Andr.

Bonifacius VIII.

Spoliatio ab auctore libello, ex parte rei exceptio peremptoria proponatur, nequaquam per hoc litem contestatio intelligitur esse facta. Imò ea non obstante (nisi sit de illis exceptionibus, quae litem contestationem impediunt) fieri oportebit eadem.

DE IURAMENTO CALUMNIAE.

TITVLVS IV.

CAP. I.

Non est de substantia, quod statim post litem contestatam iuratur de calumnia. Ioan. Andr.

Bonifacius VIII.

SI de calumnia, seu de veritate dicenda, in primo litis exordio non iuretur (ut debet) poterit postmodum in qualibet parte litis iurari: cum huiusmodi iuramenta praestari ab initio, de substantia ordinis iudicarii non existat.

Non annullatur processus, licet facti omittatur calumnia iuramentum. h.d.

Propter omissionem quoque tacite in tota causa calumniae iuramentum, iudicialis processus, alias factus legitime, non est nullus, nec etiam annullandus.

Præcipit quod in spiritualibus simul de calumnia, & de veritate iuretur. Ioan. Andr.

Quamvis a in causis spiritualibus (in quibus debet de veritate dicenda iurari) canones non indicant alicui calumniae iuramentum: nos tamen (quia frequenter calumniari videmus in ipsis) utile reputamus, quod simul (sicut plerique observant) tam de veritate dicenda, quam de calumnia (ut via pracludatur calumniis) iurari debeat in eisdem.

CAP. II.

In causa appellationis iurari debet de calumnia, & veritate dicenda.

Idem.

IN appellationis causa (quanquam in principali iuratum fuerit) praestare debemus calumniae iuramentum. Et idem in iuramento de veritate dicenda volumus observari.

Procurator deputatus post iuramentum calumniae, iurabit de calumnia. h.d.

Procuratores quoque (qui post iuramentum calumniae deputantur) teneri volumus (ut calumnia vitetur ab ipsis) ad subeundum huiusmodi iuramentum: etiam si a suis dominis, quid ponere, aut respondere, seu agere debeant, sint instructi.

Iudex quoties sibi videtur, exegit iuramentum malitiae: etiam si de calumnia, vel veritate iuratum sit. Ioan. Andr.

In omnibus autem causis, nedum antè, sed etiam postquam lis fuerit contestata; siue de veritate, siue de calumnia sit iuratum in ipsis, potest iudex a partibus exigere iuramentum malitiae, quoties viderit expedire.

a Cetera istum nota, quod iuramentum de calumnia differt a iuramento de veritate. l. 1. §. quod observari. 6. eod. Nam iuramentum de calumnia est de credulitate: unde si aliud sit, non est perjurium, quoniam admodum dicitur de iuramento partem respondentem articulo per non credit, neg. respondenti confitetur sed solum relevat ad iuramentum ab onere probandi. Pet. de Anc. Font.

CAP. III.

Procurator habens speciale mandatum iuratur de calumnia. Ioan. Andr.

Idem.

Nullam a tibi iudex injuriam fecisse censetur, qui procuratorem tui adversarii constitutum, ad causam habentem super hoc speciale mandatum, admittit praestandum in ea calumniae iuramentum.

DE RESTITVTIONE SPOLIATORVM.

TITVLVS V.

CAP. I.

In civilibus non admittitur spoliatio exceptio, facta a alio quam ab auctore. In criminalibus admittitur facta a non tam modo sit de tota substantia vel majori parte. Exceptio probanda debet intra quindecim dies: aliter fit condemnatio expensarum. Ioan. Andr.

Innocentius IV. in Concilio Lugdun.

REquens b & assidua nos querela circumfertur, quod spoliatio exceptio nonnunquam in iudiciis calumniosè proposita, causas ecclesiasticas impedit & perturbat: dum enim exceptioni insistant, appellationes interponi contingit, & sic iuramentum de praerogativa perimitur; perimitur causae cognitio principali: & propterea nos, qui voluntarios labores appetimus, ut quietum aliis praeparemus, finem litibus cupientes imponi, & calumniae materiam amputare: Statuimus, ut in civilibus negotiis, spoliatio objecta (quae ab alio, quam ab auctore facta proponitur) iudex in principali procedente non postponat. Sed si in civilibus ab auctore, in criminalibus autem se spoliatum reus asserat, a quoquoque intra quindecim dierum spatium (post diem, in quo proponitur) quod asserit comprobabit: alioquin in expensis, quas interim actor ob hoc fecerit (iudiciali taxatione praehabita) condemnatur: alias (si iudex aequum visum fuerit) puniendus. Illum autem spoliatum intelligimus in hoc casu (cum criminaliter accusatur) qui non sua substantia, vel majori parte ipsius se per violentiam destitutum affirmat: & secundum hoc loqui canones, sine credendum est intellectum: quia nec nodi contendere, nec inermes inimicis opponere nos debemus: habet enim spoliatus privilegium, ut non possit exui iam evulsi.

Exceptio de spoliatioe facta a tertio, contra verum solum a iudice statuendum debet restitutionem petere, aliter auctoritate non obstante. Ioan. Andr.

Solet a autem inter scholasticos dabitur a spoliato a tertio, de spoliatioe contra suum auctorem exceptio, an ei tempus a iudice debeat indulgeri, intra quod restitutionem imploret: ne forte sic velint exire, ut omnem accusationem eludat, quod satis aequum & iustum consonum estimamus. Quod si intra tempus indultum restitutionem non petierit, & causam cum peccatis non ducat ad finem: non obstante spoliatioe exceptione deinceps poterit accusari.

Agenti super rebus ecclesiasticis, non obstat exceptio spoliatioe privatarum rerum, vel e converso. Ioan. Andr.

Ad hoc sancimus, ut rerum privatarum spoliatio agentis super ecclesiasticis, vel e contrario, nullatenus opponatur.

CAP. II.

Ecclesia, qua petit restitutionem decimarum (quae se dicuntur

a De intellectu vide Matthaeum sing. 149. incip. nota, quod si dominus, adde Innoc. & Alexan. in l. qui bona. §. si alieno. ff. de damn. infest. b vide Matthaeum de assidua decem. c de conturbat. d in antiq. Codic. no. filii domus. e extra. p. 101.

parociam alterius possidisse non auditur, nisi probet possessionem legitimam. Ioan. And.

Bonifacius VIII.

Ad decimas 4, quas canonici & sancti Nicolai se fecerunt intra parociam ecclesie clericis possidisse aliquandiu, & eis per eundem clericum spoliatos fuisse, nequaquam debent restitui, nisi evidenter docuerint, quod earum possessionem legitime assecuti fuissent. Quia eas occupasse iniuste verisimiliter presumuntur, cum proveniant ex preiudiciis intra alienam parociam constitutis. Sitque manifestum (nisi aliud ostendatur) eas de iure communi ad eandem ecclesiam pertinere.

DE DOLO ET CONTUMACIA.

TITVLVS VI.

CAP. I.

Altor contumax condemnatur in expensis: nec citatur ulterius ad suam petitionem reus, nisi caveat de veniendi & comparandi.

Innocentius IV. e

Actor qui ad terminum venire, ad quem citari adversarium fecerat, non curavit, venienti reo in expensis d, (propter hoc factis legitime) condemnatur. Ad citationem aliam minime admittendus, nisi sufficienter raverit, quod in termino fideliter debeat comparere.

CAP. II.

Iudex appellatorem & recedentem citare ulterius non tenetur, si auit in causa procedere: nisi forsitan appellations renunciet. Ioan. And.

Bonifacius VIII.

Eum, qui a tua interlocutoria vel gravamine, quod per te sibi proponit illatum, a tua presentia recedit appellans, (cum protestari videatur hoc ipso se nolle coram te de cetero litigare) citare ad alia, quae postea in iudicio facienda incumbunt, vel etiam ad sententiam audiendam, (nisi sponte appellations suae renunciet) non tenetur. Nec ideo minus (quod in eius absentia processeris) tuus processus validus reputari debet.

CAP. III.

Iudex appellatorem & recedentem citare ulterius non tenetur, si auit in causa procedere: nisi forsitan appellations renunciet. Ioan. And.

Bonifacius VIII.

Eum, qui a tua interlocutoria vel gravamine, quod per te sibi proponit illatum, a tua presentia recedit appellans, (cum protestari videatur hoc ipso se nolle coram te de cetero litigare) citare ad alia, quae postea in iudicio facienda incumbunt, vel etiam ad sententiam audiendam, (nisi sponte appellations suae renunciet) non tenetur. Nec ideo minus (quod in eius absentia processeris) tuus processus validus reputari debet.

Iudex appellatorem & recedentem citare ulterius non tenetur, si auit in causa procedere: nisi forsitan appellations renunciet. Ioan. And.

Bonifacius VIII.

Eum, qui a tua interlocutoria vel gravamine, quod per te sibi proponit illatum, a tua presentia recedit appellans, (cum protestari videatur hoc ipso se nolle coram te de cetero litigare) citare ad alia, quae postea in iudicio facienda incumbunt, vel etiam ad sententiam audiendam, (nisi sponte appellations suae renunciet) non tenetur. Nec ideo minus (quod in eius absentia processeris) tuus processus validus reputari debet.

a Vid. Matth. de assell. de iur. 246. b vide Bald. gl. 2. e. fin. supr. de procu. Font. c alia: Innoc. IV. in consil. Lugdun. d vid. Bald. in l. sancimus. C. de iud. & e. finem litios. de arb. & contum. Font. e alia: Innoc. IV. in consil. Lugdun. f Amplius istud cap. ad fructus beneficiorum, nec fiet eorum sequestratio nisi in Clem. II. de seq. pos. Phil. Font. g Ubi contra contumacem non mittitur in possessionem, & si mora est periculosa, proceditur ad definitivam.

VT LITE PENDENTE NIHIL INNO-

RETUR.

TITVLVS VIII.

CAP. I.

Si ex duobus litigantibus electus alter decedat, renunciet, vel a prosecutione causa excludatur, si lite pendente cum reliquo fuerit alia electio facta, non tenet.

Bonifacius VIII.

Dispensis, quae propter electiones diversas ecclesiae patiuntur interdum, occurrere cupientes: Statuimus, ut si (aliquibus apud sedem Apostolicam, vel alibi litigantibus, super electionibus de se in discordia celebratis) aliquem ipsorum mori, vel suo iuri renunciare, aut a prosecutione ipsius contigerit quoquo modo excludi: ad electionem aliam (lite super electione superstitis electi pendente) nullatenus procedatur. Alias attentata contra hoc electio, ipso iure viribus non subsistat.

CAP. II.

Si beneficiatus (contra quem super beneficio litigatur) cedit, vel decedit, si alius lite pendente cum superstitis fuerit electus, non valet electio. Si vero aliqui (quorum interfit) ad defensionem litis velint admitti, in eo statu, in quo erant causa, admittentur. Ioan. And.

Idem.

Si iij (contra quos super dignitatibus, personatibus, vel aliis ecclesiasticis beneficiis, quae possident a litigatur) lite pendente cedant, vel forte decedant: ne propter novos adversarios (qui malitiose interdum petitoribus furrogantur) litigia in ecclesiarum dispendium prorogari contingat: statuimus, ut dignitates, personatus vel beneficia huiusmodi (donec contra superstitis lis finita fuerit) aliis nullatenus conferantur, nec ad ea eligatur quispiam, vel etiam presentetur. Quod si fecus actum fuerit, eo ipso tenum habeatur. Sane si ad defensionem ipsius litis, aliqui quorum intererit, petierint se admitti, eos in illo statu, in quo ipsam invenerint, decernimus admittendos.

DE CONFESSIS.

TITVLVS IX.

CAP. I.

Super facto negativo per partem improbabili (si iudici videbitur) est admittenda positio. Dominicus.

Innocentius IV. in consil. Lugdunens.

Statuimus 6, ut positiones negativas (quae probati non possunt nisi per confessionem adversarii) iudices admittere possint, si aequitate suadente viderint expedire.

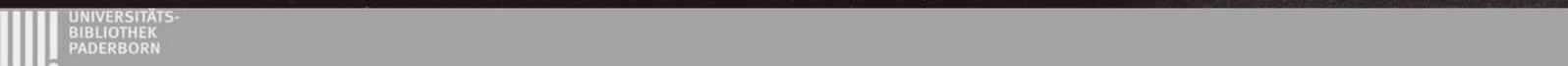
CAP. II.

Severi iustus positionibus respondere recusat, vel si contumaciter recedit, habeantur pro confessis: secus si prius quam se iustus esset, contumax fuerat: nam tunc procedatur contra eum tanquam contra contumacem. Ioan. And.

Bonifacius VIII.

Si post praestitum veritatis aut calumniae iuramentum, reus vel procurator ipsius, positionibus ab adversario sibi factis interrogatus, iustusque a judi-

a Reg. Phil. & Pet. de Anch. cap. quod in beneficiatibus est vera possessio, & illa est causa quare in talibus suis possessoria, sicut in profanis: & limitant istum textum Anch. & Dominicus, non procedere in petitorum decedente: neg. obstat Clem. 26. si abero. in eod. quia illa intelligitur, quando nulla sit pendet mortuo petitorum: item limitatur text. quando tu est inter provisionem a Papa, & cum ad quem spectat providere. Phil. his Font. b vide Paul. de Cast. conf. 167. incip. ad primum. vol. 2. & Cyn. l. 2. 6. sed qua. c. de iur. cal.

ce a respondere, absque rationabili causa recuset, aut nolit, seu contumaciter se absteret, haberi debet (super iis, de quibus in eisdem positionibus interrogatus exitit) pro confesso. Verum si antequam respondere sic iustus fuerit, eum contumaciter abstereri contingat, tunc pro confesso non debet haberi: sed est alius contra eum, tanquam contra contumacem (prout ratio dictaverit) procedendum.

DE TESTIBVS ET ATTESTATIONIBVS.

TITVLVS X.

CAP. I.

Socius in crimine simonia admittitur in testem, si sit facinus criminis tantum, & agatur civiliter: aliam non. Ioan. And.

Gregorius IX. in concilio generali Lugdunensi.

Mediatores (per quos scelus simoniae plerumque committitur) ad testimonium contra sceleris eiusdem auctores (in detectionem criminis) admittuntur, si non agatur criminaliter, sed civiliter, & emolumentum exinde non fuerint assecuti.

CAP. II.

Tanti modum reuisionis curia: & dat modum iurandi super positionibus, & dicit per quem iurari debeat: dat modum respondendi, & modum testes probatos reprobandi, & reprobatos iterum reprobandi, h. d. Ioan. And.

Idem.

Praesentium auctoritate mandamus, quatenus in causa, quae inter Abbatem & conventum S. Nicolai Andegavensis ex una parte, & priorem & conventum de Paldigen, Lyconen. diocesis ex altera (super eo quod iidem Abbas & conventus, se ab ipsis Priore & conventu de Paldigen. possessione subiectionis eiusdem prioratus asserunt spoliatos, & super irritanda quadam compositione olim inita inter partes, & rebus aliis) vertitur: ab eisdem Abbate & priore, nomine suo, & in animas conventuum eorumdem, vel maioris & sanioris partis ipsorum, recepto iuramento de veritate dicenda: injungas dictis Abbati & priori, (ut tam ponendo, quam respondendo) dicant veritatem, quam (super positionibus tibi sub bulla nostra transmissis) ipsi sciunt, & per illos intelligunt, in quorum animas iuraverunt. Praeterea sigillatim super quolibet articulo in qualibet positione contento facias a partibus sufficienter ad invicem responderi: nulla prorsus ab eis super ipsis positionibus contradictione recepta. Sine iuramento autem a syndico utriusque partis quid sciat de huiusmodi positionibus vel credat, inquiras. Testes etiam, quos super articulis sub eadem bulla transmissis, pars dictorum prioris & conventus duxerit producendos, ad reprobandos testes partis alterius in causa principali productos (quorum nomina in eisdem articulis continentur) usque ad Kal. Novemb. proximo futuri, examines (secundum partis adversa interrogatoria, quae tibi sub eadem bulla transmittimus) diligenter: primo tamen in personam cuiuslibet testis a praedictis Abbate & conventu producti, facta sigillatim specificatione criminum, & aliorum obsectorum tibi, in eisdem articulis contentorum. Si vero dicti Abbas & conventus aliquos testes coram te produxerint, contra testes b

^a Vide supr. c. prox. & ff. de interrog. art. l. si sine. supr. de dolo. sicut tibi de hoc Ioan. And. ^b Not. quod iudex potest praesumere terminos ad reprobandas personas testium ante publicationem attestatorum. Nam attestaciones publicatae non erant, quia iudex aue causae veniebat remittere. Pet. de Auth. Leni.

ab eisdem priore & conventu producendos iuxta articulos (quos ipsi Abbas & conventus, tibi super reprobatione testium productorum prioris & conventus in eadem causa ^a produxerint) percipere, ac eos usque ad Kalendas Februarii proximo futuri diligenter examinare potest: simul specificatione criminum, & aliorum (quae contra testes eorumdem prioris & conventus obiecta fuerint) observata: prius tamen praestito iuramento a procuratore dictorum Abbatis & conventus, quod ad hoc et malitia non procedant.

CAP. III.

Advocatus vel procurator principalis causa, in causa appellationis testificari non potest. Iuramentum autem (praesentibus faciente pro appellante) sibi deferri non debet, nisi iustus visus. Dominicus.

Innocentius IV. in generali concilio Lugdunensi.

Romana ecclesia: & infra. in appellationis causa is qui appellantis procurator vel advocatus in primo iudicio fuerat, non recipiatur in testem. Neque iudicium & ipsi appellanti (praesumptione faciente pro eo) deferretur etiam iuramentum: sed tunc cum impediens periculum & ipsius causa circumstantis, id fuerit facendum.

DE IVREIVRANDO

TITVLVS XI.

CAP. I.

Prelati, canonici, rectores, & officiales locorum, qui iurata statuta, & consuetudines loci vel ecclesiae servare, praesentibus iuramenti non obligantur ad illicita, impossibilia vel contra ecclesiastica libertati: nec ad ea debet iurari sua referri. Ioan. And.

Nicolaus III.

Contingit b in nonnullis ecclesiis de eorum consuetudine observari, quod nec ipsarum prelatis (cum primo ad ecclesiam ipsas accederent) admittuntur, nec canonici (cum de recipiendis ibidem novis canonicis agitur) aliter recipiuntur in ipsis, nisi iurent statuta & consuetudines ipsarum ecclesiarum scripta & non scripta inviolabiliter observare. Inter laicos etiam in multis civitatibus, castis, & vicis, in iudicialibus, rectoribus vel officialibus assuetudinis moribus irrepit: quod potestates, iudices & officiales huiusmodi, ad potestarias, rectorias & officia eadem (nisi prius servatos se statuta praesentium eorum clausa e iuraverint) nullatenus solvantur. Quia vero in statutis, consuetudinibusque locorum interdum aliqua reperuntur illicita (seu impossibilia, vel obviantia ecclesiasticae libertati (ne sub tali generalitate iurandi, sic iurantibus peccandi occasio praeparatur, cum iuramentum non fuerit, ut esset iniquitas vinculum, institutum) hac generali constitutione salutarium, institutum) que scientibus contineri in praedictis consuetudinibus & statutis, illicita, impossibilia vel libertati ecclesiasticae obviantia, iuramenta huiusmodi aliquatenus non praestari. Et talia iuramenta ea intentione factenda, vel facta, ut etiam illicita vel impossibilia, seu ecclesiasticae libertati obviantia observentur (cum etiam sub tali intentione praestari non possint absque divina maiestatis offensis) decernimus in huiusmodi illicitis, impossibilibus, seu libertati ecclesiasticae obviantibus, non servandis: quin potius pro animarum salute, si sub forma praedicta vel simili aliquos ignorantes praedicta illicita seu

^a Dicto, causa, deest in antiq. codic. ^b De reuol. in de Decret. in rub. de cons. l. l. d. ^c an sit asseruata iurata simpliciter, observare statuta, vel consuetudines in statuto, vel prout in statuto, vide Fel. in l. cum accesserit de consuet. ^d impossib.

vel presumptio non est contra prescribentem, alius debet allegari titulus, & probari: nisi sit prescriptio, cujus contrarij non extat memoria. h. d. Iean. And.

Bonifacius VIII.

Epis copum, qui ecclesias, & decimas, quas ab eo repetit, proponit (licet in tua sint constituta: dicecisi) se legitime prescripsisse, allegare oportet (cum jus commune contra ipsum faciat) hujusmodi prescriptionis titulum a, & probare. Nam licet ei qui rem prescribit ecclesiasticam, si sibi non est contrarium jus commune, vel contra eum presumptio non habeatur, sufficiat bona fides, ubi tamen est ei jus commune contrarium, vel habetur presumptio contra ipsum, bona fides non sufficit, sed est necessarius titulus, qui possessori causam tribuat prescribendi. Nisi tanti temporis allegatur prescriptio, cujus contrarij memoria non existat.

CAP. II.

Privatus ipso jure, vel per sententiam, boni, qua tenet à Romana, vel abis ecclesie, illa minori spacio centum annorum contra Romanam, vel quadraginta contra alias non prescribit. Filii autem hereticorum, qui catholici putabatur, bona paterna contra Romanam & alias ecclesias prescribunt spacio quadraginta annorum: & idem in extraneis. Iean. And.

Idem.

Si qui b (exigentibus culpis, vel excessibus ab eisdem commissis) bonis quæ à Romana, vel ab aliis tenent ecclesiis, sint per sententiam, vel ipso jure privati: statim, ut in apprehendis, vel occupandis, postea quancumque bonis eisdem, nullus [licet leges humane super hoc alia tempora statuere videantur] ipsis ecclesiis temporis lapsus obstat, nisi contra ipsam Rom. ecclesiam centenaria, vel contra ecclesias alias quadragenaria prescriptio legitime sit completa. Si post mortem hereticorum [qui dum viverent, catholici putabantur] bona ipsorum à catholicis eorum filijs, vel nepotibus, aut extraneis quibuscumque, spacio XL. annorum fuerint bona fide possessa: sancimus eos, super bonis hujusmodi [etiam si ad Romanam pervenire deberent ecclesiam] in hoc casu non esse ulterius molestandos: quanquam illi, quorum bona fuerant, nunc detegantur heretici extitisse.

DE SENTENTIA ET RE IUDICATA.

TITVLVS XIV.

CAP. I.

Judex, qui contra iustitiam, & contra conscientiam aliquid in iudicio fecerit in gravamen partis, per gratiam, vel per sordes, condemnandus est parti lesa in restitutionem litis, & per annum est suspensus & perpetuus, si medio tempore ingerat se divini, nisi Papa eum ipso dispenset. Iean. And.

Innocentius IV. in concil. Lugdunen.

Cum æterni tribunal iudicis illum reum non habeat, quem iniuste iudex condemnat, testante propheta: nec damnabit eum, cum iudicabitur ille: Caveant ecclesiastici iudices, & prudenter attendant, ut in causarum processibus nil vindicet odium, vel favor usurper, timor exulet, præmium aut expectatio præmiij iustitiam non evertat, sed stateram gestent in manibus, lances appendant æquo libramine, ut in omnibus quæ in causis agenda fuerint, præsertim in concipiendis sententiis & ferendis, præ oculis habeant solum Deum: illius imitantes exemplum, qui querelas

a An sufficiat titulus putativus, docent Abb. & Fel. in c. de quarta. & in c. audita. de preser. b De intellectu. Iean. Fab. in suis. de usu & rebus suis.

populi tabernaculum ingressus ad Dominum referentur, ut secundum ejus imperium iudicaret. Si quis autem iudex ecclesiasticus, ordinarius, aut etiam delegatus, suam suæ prodigus, & proprii peccator honger, contra conscientiam, & contra iustitiam, in gravamen partis alterius in iudicio quicquam fecerit per gratiam, vel per sordes, ab executione officij per annum noverit se suspensus, ad estimationem litis parti, quam læserit, nihilominus condemnandus. Sciturus, quod si suspensione durante damnabiliter ingererit se divinis, irregularitatis laqueo se involvet, secundum canonicas sanctiones: à quæ non nisi per summum Pontificem potest liberari, salvis aliis constitutionibus, quæ iudicibus malis iudicantibus penas ingerunt & infligunt. Dignam est enim, ut qui in tot præsumit offendere, pena multiplici castigetur.

CAP. II.

Papa Imperatorem deponere potest ex causis legitimis, h. d. secundum Paulum.

Idem sacro presente concilio, ad memoriam sempiternam.

Ad Apostolicæ dignitatis & infra. Sanè cum dicitur guerarum commotio nonnullas professionis Christianæ provincias diutius afflixisset, nos ad fraternitatem præcipuum Principem seculari, hujusmodi dissolutionis & tribulationis auctorem, à felicis recordationis Gregorio Papa IX. prædecessore nostro, pro suis excessibus a thematis vinculo inmodatum, speciales nuncios, & magna auctoritatis viros, videlicet venerabiles fratres P. Alaba. & Hu. b Sabin. Episcopos, ac dilectum filium Gulielmum Basilicæ XII. Apostolorum Presbyterum Cæsariensem, qui salutem zelabantur ipsius, duximus destinandos: facientes sibi proponi per ipsos, quod nos & frater nostri (quantum in nobis erat) pacem & per omnia locum habere, nec non cum omnibus hominibus, optabimus, parati sibi pacem & tranquillitatem dare, ac mendo etiam universo. Et quia prælatorum, clericorum, omniumque aliorum quos detinebat captivos, & omnium tam clericorum, quam laicorum, quos ceperat in galeis, constituto, poterat esse pacis plurimum inductiva: eum ut illos restitueret (cum hoc idem, tam ipse, quam sui nuncios, antequam ad apostolatus vocati essemus officium, promississent) rogari & peti ab ipso fecimus per eosdem ac proponi insuper, quod si idem pro nobis parati esset audire, & tractare pacem, ac etiam audire satisfactionem, quam facere Princeps vellet de omnibus, per quos erat vinculo excommunicationis astrictus: & aliter præterea, quod si ecclesia eum in aliquo contra debitum læserat (quod non credebatur) parati esset, ipse, quod in nullo contra iustitiam læserat ecclesiam, vel quod nos eum contra iustitiam læssemus, parati essemus vocare Reges, & Principes, tam ecclesiasticos, quam seculares ad aliquem tutum locum, ubi per se, vel per solennes nuncios conveniret: si eum læsisset in aliquo, ac revocare sententiam, si quam contra ipsum iniuste tulisset, & cum omni mansuetudine & misericordia (quantum eum Deo & honore suo fieri poterat) recipere de injuriis & offensis ipsi ecclesie, inique per eum irrogatis, satisfactionem ab eo volebat, & omnes amicos suos sibi que adhaerentes, in pace potestate, plenaque securitate gaudere, ut nunquam hæc occa-

a Vid. de me. fide cle. ex com. missi. Et quid sit irregularitas, & unde suspensio arguatur, Da. b G. c. vid. spe. in de compe. vid. ad 6. v. & Fel. in c. cum sit de for. comp. d. in quædam manu sc. desit hæc duo verba, contra debitum. e. convenirent. f. al. ab ipso. g. vid. e. mutare. 6. q. 1. tamen. & l. si aut. h. si ff. de arb. & Bar. in l. si ff. de verb. obi. Font. 1002

fine possent aliquod subire discrimen. Sed licet sic apud eum pro pace paternis monitis, & precum curaremus insistere lenitate. Idem tamen Pharaonis iniquitatis duritiam, & obturans a more aspidis aures suas, preces huiusmodi & monita, elata obstinatione, ac obstinata elatione desepit: propter quod non valentes absque gravi offensa Christi ejus iniquitates amplius tolerare, cogimur (urgente nos conscientia) iuste animadvertere in eundem. Et ut ad præfens de cæteris ejus sceleribus taceamus, quatuor gravissima (quæ nulla possunt tergiversatione celari) commisit. Dejeravit enim multoties, pacem quondam inter ecclesiam & imperium reformatam temere violando: & in fira. Perpetravit sacrilegium, capi faciens cardinales sanctæ Romanæ ecclesie, ac aliarum ecclesiarum prelatos; & clericos religiosos & seculares venientes ad concilium, quod idem prædecessor noster duxerat convocandum: & in fira. De hæresi quoque non dubiis & levibus, sed difficilibus & evidentiibus argumentis suspectus habetur: & in fira. Præter hæc regnum Sicilia (quod est speciale patrimonium B. Petri b, & idem Princeps ab Apostolica sede tenebat in feudum) jam ad tantam in clericis & laicis exinanitionem, servitutemq; redegit, quod eis penè penitus nihil habentibus, & omnibus exinde fere probris eiectionis, illos, qui remanserunt ibidem sub servili quasi conditione vivere, ac Romanam ecclesiam (cujus sunt homines principaliter & vasalli) offendere multipliciter, & hostiliter impugnare compellit. Possit etiam merito reprehendi, quod mille quidem fartorum annuam pensionem (in qua pro eodem regno ipsi ecclesie Romanæ tenetur) per novem annos, & amplius solvere prætermisit.

Nos itaque super præmissis, & quam pluribus aliis ejus nefandis excessibus, cum fratribus nostris, & sancto concilio deliberatione præhabita diligenti (cum Iesu Christi vices licet immeriti teneamus in terris, nobisq; in B. Petri persona sit dictum c. Quodcumque ligaveris super terram, ligatum erit & in cælis) memoratum Principem, qui fere imperio & regni d, omnique honore & dignitate reddidit tam indignum, qui quæ propter suas iniquitates adeo ne regnet, vel imperet, est abjectus suis ligatum peccatis, & abjectum, omnique honore ac dignitate privatum à Domino ostendimus, denunciamus, & nihilominus sententiando privamus: omnes, qui ei juramento fidelitatis tenentur adstricti, à juramento huiusmodi perpetuo absolventes: auctor. Apostol. sterner in inhibendo, ne quisquam de cætero sibi tanquam Imperatori vel Regi, pareat & intendat. Decernendo: quoslibet, qui ei deinceps velut Imperatori vel Regi consilium vel auxilium præstiterint, seu favorem, ipso facto excommunicationis sententia subiacere. Illi autem, ad quos in eodem imperio Imperatoris spectat electio, eligant liberè succedere.

De præfato Sicilia regno providere curabimus, cum eorundem scatum nostrorum consilio, sicut viderimus expedire.

CAP. III.

Qui petit rem certam causa expressa, si illam causam non probat, succumbit: licet aliam probet, maxime postmodum emergentem. Ioan. And.

Idem Præceptor hospitalis S. Ioannis Hierosol. in Hispania: & commendatori, ac fratribus domus de Curvaria, hospitalis ejusdem.

a Alias, obturans. b Adde cap. mandata. & ibi Dd. de prescrip. & cap. 1. q. 4. dist. & in cap. 1. Romani. de jur. c Martini 16. d Nova quid dignitate: secularis de jure phores simul tenent possunt absq; dispensatione: licet seorsum sit in ecclesiasticis, de quo in cap. 1. de consuet. & cap. de multa. de prebendis. e al. & decernendo. f Id. absq; mentione. Ita Decr. in cap. reprehensibilis. de appell. & consil. 131.

Abbate sane: & in fira. a Abbas de Bonifac. pro te & conventu suo proponens, locum de Rosellis esse prædicti monasterii jure domini, vel quasi, & cum suis finibus ex litigatione Regis Aragonie ad ipsum monasterium pertinere: petit adjudicari eidem monasterio locum ipsum, & vos exinde amoveri. Allegabatur autem pro parte vestra, quod facta vobis donatio de prædictis valida existeret, quamvis illa sub Sarracenorum tunc existerent potestate: quia non simpliciter, sed sub conditione fuere donata, videlicet si ad manus fidelium devenirent. In quo casu concessio poterat, & debebat habere vigorem: quia ipsi donationi rerum donatarum natura vel qualitas non obstabat, & salubre ac laudabile quidem erat, spectare ac præstolari tempus, quo illa Christianorum dominio subderentur: quare mox cum pervenerunt ad ipsos, fuerunt ad vos totaliter devoluta. Multum quoque distabat, an ipsi monasterio de Bonifac. vel prædicto monasterio Populeti ab eodem Rege facta donatio fuisset: quia si liquebat prædicta monasteria Populeti ab ipso Rege, ac ab illo Abbate & conventu de Bonifac. fuisse collata: non tamen ob hoc constabat dictum Regem ipsi monasterio de Bonifac. illa donasse, vel mandasse donari. Nec pro eo quod voluit & statuit, ut edificaretur ibi monasterium, poterat & debebat intelligi eum prædicta, vel eorum aliqua construendo monasterio donavisse: cum illa potius sua videretur intentio, ut (quia præfatum monasterium Populeti, tot & tantorum honorum largitione ditabat) Abbas & conventus ipsius pro sua suorumque salute monasterium construere tenerentur, præsertim quia monasterio, quod nondum erat, aliqua fieri donatio non valebat. Præmissa verò concessio facta monasterio de Bonifac. ab Abbate & conventu monasterii Populeti, nullum proorsus ei videbatur asserere suffragium, pro eo potissimum b, quod post litem contestatam, & processum iudicii facta fuerat, sicut clarè patebat ex instrumento præfato. Unde cum jus (si quod in prædictis ipsi monasterio de Bonifac. ex concessione huiusmodi competebar) in iudicio minime destitisset: (quia videri non potest illud venisse, quod postmodum accidit) pronunciarit utique super petitis non poterat ex eadem. Pro parte autem altera dicebatur, quod cum Rex ipse sua probitate ac studio, ab infidelibus loca conquissiverit supra dicta, donatio avi, vel patris ipsius prius facta de illis, cum ad cultum fidei pervenirent, Rege eundem, quoad hæc sic per eum postmodum acquisita, obligare non potuit: cum sua propria facta essent, & viderentur ab aliis bonis hæreditariis separata.

Porro præfata concessio facta monasterio de Bonifac. à monasterio Populeti, licet post acceptum iudicium causaque processum interveniret, prodesse tamen & valere debebat, cum pro actore (quod de jure suo ex causa idonea, quamvis supervenienti e appareat) satis sufficere videatur. satisque esse, si (prout servatur in reo) inter sit ipsius tempore sententia profertenda. Sed ad hæc pars vestra respondit, quod cum tam supradicti avi donatio, quam locorum æquiritio præmissorum, fuerint nomine regni factæ: memoratus Rex donationem servare huiusmodi tenebatur d. Cæterum prædicta monasterii Populeti concessio, monasterio de Bonifac. auxiliari non poterat in hac parte: quia cum quis egit ex aliqua certa & speciali causa, & postea, sive alia, sive similis ei, quam exposuit, accidit, videri non potest illa in iudicio devenisse: cum iudex tunc prospicere ac ar-

a De intellectu, vid. Ioan. Fab. inst. de act. §. sic itaq; discretus. b Vid. Bart. & Alex. in l. habetas. de insti. & Alexan. in l. d. vis. de re judic. & Felin. in cap. licet. de probat. c Vid. de off. Rot. 176. in novis. d Vid. de hoc Bart. in l. prohiberet. §. plant. ff. quod vi aut clam. & Ruin. consil. 25. lib. 21.

tendere debeat diligenter, an a ex ea omnino eadem, quæ prius expressa extitit, utpote, quæ tunc etiam competeret, actoris intentio sit fundata. Secus autem cum egit vel petiit in genere, nullius certæ, vel specialis causæ faciens mentionem: videlicet quia generaliter fore proposuit aliquem obnoxium esse sibi, vel ad le iure dominii, vel quasi, rem aliquam pertinere: tunc enim hoc præcipue est inspiciendum iudici, an sufficienter vel minime, de iure vel intentione constet actoris. Unde si de hoc ex causa etiam postmodum accidenti liqueat, potest & debet iudex (etiam si appareat minus iuste à principio fore actum) suum exinde animum informare. Quoniam, etsi petitum fuerit indebitè, non ob hoc tamen minus valuit & tenuit iudicium subsecutum: nec illius acta vel gesta propterea minus valida extiterunt: nec etiam iudex ipse cognita taliter veritate, pronuntiare in contrarium posset cum libera conscientia & securâ. Non prodesset etiam multum reo, si tunc forte in ipsum huiusmodi supervenienti causâ, condemnatio non ferretur: quum mox alio instituto iudicio foret ex illa meritò condemnandus. Unde etsi actori suam ex supervenienti causâ intentionem sufficiat fundavisse, quum egit aliqua causâ specialiter non expressa: secus tamen est si certam & specialem in sua petitione subiunxerit, nisi postmodum intentionem suam ex eadem prorsus (quam prius expressit) tunc & etiam competenti causâ fundarit. Quare quum memoratus Abbas monasterii de Bonifacio, proposuerit sapefatum locum de Rosel. cum suis terminis ad ipsum monasterium ex prædicti Regis largitione spectare, nec de aliqua facta ipsi monasterio super hoc ab eodem Rege concessione docuerit, ostenderit autem donationem quondam factam illi de his ab Abbate & conventu monasterii Populeti, quæ nec in sua petitione fuerat expressa, nec etiam ante facta, nullam profectò commodum ex ea reportare debebat.

Præfatus igitur Cardinalis præmissis omnibus, & aliis, quæ hinc inde fuerunt proposita diligenter auditis, ac utriusque partis meritis æqua iustitiæ lance discussis, prudenter attendit, id (quod prædicti Abbas & conventus de Bonifacio, proposuerunt, intentionem videlicet actoris, ex iis, quæ post litis contestationem accidit posse fundari, eaque debere in iudicium devenire) tunc locum habere (sicut congrue allegatum est supra) videlicet quando ex certa & expressa & causâ specialiter non est actum. Ex his enim, quæ post inchoatum iudicium eveniunt, quando causa fuit exposita specialis, nec debet, nec potest iudicis animus ad proferendam sententiam informari: quia quum certa causâ facta est mentio, utpote donationis, vel venditionis aut alterius specialis, oportet incepti iudicii tempus attendi, ut liquido cognoscatur, an tunc interfuerit actoris, propter illa, quæ specialem comitantur causam, & necessariò adesse debent, veluti locus & tempus, & huiusmodi, quæ sunt sollicitè attendenda, & sine quibus causa vacua & invalida censeretur. Sed cum est in genere absque alicujus causæ declaratione petitum, non sic oportet accepti iudicii tempus inspicere: quia non requiruntur, nec sunt opportuna, nec attendi possunt huiusmodi comitantia in hoc casu. Et licet aliquibus curiosis (qui de his, quæ non multum expediunt, sæpe disceptant) aliter forsan appareat, quando actum est causâ aliqua non expressa, utilius tamen videtur negotia tali expediri compendio, quam per quandam

^a In quodam manuscripto legitur sic, an & omnino eadem, & b. al. & tunc etiam. c. Vid. ad hoc Bart. in l. i. ff. de ead. & l. habebat. ff. de iust. & iur. & F. in c. ex parte. i. de reser. d. Vid. Bar. in l. & an eadem. §. actiones. ff. de excep. rei iud. Font. e. Vid. d. si rem. §. fin. ff. de pig. ali. h. non potest videri. ff. de iud.

exactam subtilitatem longo dispendio prorogari: proferri cum nonnulla pro utilitate communi contrariis asperitatem ex æquitate mansuetudine tolerari non seantur. Unde idem Cardinalis considerans, quod ipse Abbas & conventus de Bonifacio, non probaverunt largitionem super his regiam legitime sibi factam, ex qua specialiter vos impetere videbantur, ab huiusmodi eandem Abbatis & conventus impetitione, de mandato nostro præhabito fratrum nostrorum cõsilio, vos duxit sententialiter absolvendos. Nos igitur Cardinalis eandem sententiam ratam habentes, eam auctoritate Apostolica confirmamus.

CAP. IV.

Si ex pluribus iudiciis vel arbitris, unus (alii præfatis & mandantibus) per verba plurali numeri ferat sententiam, vel sententiam. Electio autem pronuntianda est per verba singulari. h. d. Ioan. And.

Bonifacius octavus.

Quia a ab uno arbitrorum vel iudicium (aliosque sententibus & mandantibus) scripta sententia recitatur, habetur perinde ac si simul esset ab omnibus recitata. Oportet tamen, ut is qui recitat non natus verbis singularis numeri, sed pluralis: ut dicat, Nos iudices vel arbitri pronunciamus, seu statimus in hunc modum. Licet secus in electione ferretur, in qua (ut censetur evidentiùs unica, & communis, est ubi vice omnium (live per compromissum, live per sortitionem procedatur) electionis pronuntiatio per verba singularis numeri faciendi.

CAP. V.

Tonit tres casus multarum sententiarum: & aprom uno casu excepti. h. d. Ioan. And.

Idem.

Et si sententia definitiva (postquam scripta fuerit) debeat à iudice, non ab alio, de scriptis recitari, proferri (aliàs nec nomen sententiarum mereatur haberi, nec ab ea sit appellare necesse) Episcopo tamen (quem propter dignitatis prærogativam, ampliori conventu honore fulgere) sententiam ab eodem recitari licet (ad instar illustrium personarum) per alium recitari. Sententia, quam scriptam edì à iudice litigatoribus, non recitari, vel quam ab ipso stando non sedendo proferri contingit, nullius penitus est momenti.

DE APPELLATIONIBUS

TITVLVS XV.

CAP. I.

Appellans ad Papam in iudicio vel extra, appellationem proferat, & causam exprimere, & apostolos petere. Si cui & per appellatus, principales personæ per se, vel per procuratorem, vel super principali, accedere debent ad Papam. In appellationibus à sententia definitiva interpositis nil mutatur. De non utriusque facienti imponitur pena. Ioan. And.

Innocentius IV. In Concilio Lugden.

Quid nobis est litres minuere, & à laboribus relevare subiectos. Sancimus igitur, ut si quis in iudicio vel extra, super interlocutoria, vel gravamine aliquo ad nos duxerit appellandum, causam appellationis in scriptis assignare deproperet, & petat apostolos, quos ei præcipimus exhiberi. In quibus appellationis causam exprimat, & cur appellatio non sit admittenda, vel si appellationi forsan ex superioris reverentia sit delatum. Post hoc appellatori secundam

^a Ad intelligentiam vid. not. per Dd. ac præfatum. Arc. in c. in c. finis cum per form. de elect. l. 6. b. Vid. fin. autem, in auct. ut iud. non exp. c. Vid. Bar. in l. qum. ff. de appell. & glo. in l. ad fin. ff. eodem. Aug. Ar. in d. l. i. Font.

locorum

locorum distantiam, personarum & negotii qualitatem tempore prosecutionis indulto, si voluerit appellatus, & petierit, principales personae per se, vel per procuratores instructos, cum mandato ad agendum, & cum rationibus & munimentis ad causam spectantibus, accedant ad sedem Apostolicam, sic parati, ut [si nobis visum fuerit expedire] finito appellationis articulo, vel de partium voluntate omisso, procedatur in negotio principali, quantum de jure poterit & debebit. Iis quae in appellationibus à definitivis sententiis interpositis antiquitas statuit, non mutatis. Quod si appellator, quae praemissa sunt, non observet: reputabitur non appellans, & ad prioris iudicis redibit examen, in expensis legitimis condemnandus. Si autem appellatus contempserit hoc statutum, in eum tanquam in contumacem tam in expensis, quam in causa [quantum à jure permittitur] procedatur. Iustum est e quidem, ut in eum jura insurgant, qui jus & iudicem, & partem illndit.

CAP. II.

Index, qui recusat, status competens tempus arbitrii ad finendam causam: quo elapso finita non fuerit, in principali procedit. Ioan. Andr.

Idem.

Legitima suspitionis causa contra iudicem assignata, & arbitris à partibus [secundum formam juris] electis, qui de ipsa cognoscant, saepe contingit, quod ipsis in idem convenire nolentibus, nec tertium advocantibus, cum quo ambo vel alter eorum procedat ad decisionem ipsius negotii ut tenentur, index proferat excommunicationis sententiam contra ipsos: quam ipsi rami propter odium, tum propter favorem partium diutius vilipendunt: quare causa ipsa plus debito prorogata, non proceditur ad cognitionem negotii principalis. Volentes igitur morbo huiusmodi necessariam adhibere medelam, statuiimus, ut ipsis arbitris per iudicem competens terminus praefigatur a, intra quem in idem conveniant, vel tertium concorditer advocent, cum quo ambo vel alter eorum, ejusdem suspitionis negotium terminare procurent. Alioquin iudex extunc in principali negotio procedere non omittat.

CAP. III.

De officiali Episcopi non ad Episcopum, sed ad Archiepiscopum appellatur.

Idem.

Romana ecclesia: & infra. Cum suffraganeorum Rhemenfis ecclesiae, suorumque officialium [qui generaliter de causis ad ipsorum forum pertinentibus, eorum vices [supplendo] cognoscunt] unum & idem consistorium sive auditorium sit censendum: ab ipsis officialibus non ad dictos suffraganeos b [ne ab eisdem ad se ipsos interponi appellatio videatur] sed de jure ad Rhemensem est curiam c appellandum.

De subdite Episcopi ad ipsam non ad Archiepiscopum appellatur: nisi aliud esset de consuetudine. b. d.

Ab Archidiacono vero, aliisque inferioribus prelati, suffraganeos subiectis eisdem, & eorum officialibus, ad suffraganeos ipsos debet, & non ad eandem curiam [omnibus dictis suffraganeis] appellari: nisi aliud Remensis ecclesiae de consuetudine competat in hac parte.

Archiepiscopus causam appellationis ab Episcopo interposita non debet committere, vel partes stare, nisi in appellatione probabili causa sit expressa.

Cum autem d ad praefatam curiam ab eorundem

a Vide l. quatenus ff. de officio. & obligat. l. i. §. dixerit aliquis. ff. de publ. de Arch. Font. b Sed an supplari possit, vide not. in cap. ex litteris de integram restit. Font. c vid. cap. si quis clericus. in quest. 1. d de intellectu, vide Fel. in cap. postorato. §. quoniam. de rescript.

suffraganeorum vel suorum officialium audientia fuerit appellatum, Rhemenfis Archiepiscopus [qui pro tempore fuerit] vel officialis ipsius nullatenus in appellationis causa interposita, ante definitivam sententiam citent partes: nec etiam alii illam committant, appellationis ejusdem causa probabili seu legitima non expressa.

Si negotium per appellationem negotium devolutum, non inhibere Archiepiscopus iudicem principali causa procedere, nisi prius de devolutione constituerit. b. d.

Si vero vocatis partibus, vel nullatenus, aut non intra decem dies post interlocutoriam, vel definitivam sententiam appellatum fuisse, seu aliquid aliud simile, sicque non esse per appellationem ad eundem Archiepiscopum vel ejus officialem devolutum negotium proponatur: iudex [nisi prius ipsis constituerit causam ipsam, ad eorundem fuisse delatam] prohibere, ne in causa illa, vel ne ad executionem procedatur sententiae non praesumant.

Si dicitur ex injusta causa appellatum, Archiepiscopus inhibere non potest: nisi prius recepta appellatione, ut probabili incipiat cognoscere de causa veritate. b. d.

Quod a si obijciatur ex injusta causa, seu minus legitima ante sententiam appellationem interpositam extitisse, & ex eo non esse appellationem huiusmodi admittendam: nequeunt praedicti Archiepiscopus, vel ejus officialis prohibere, ne procedatur in causa, nisi prius appellatione recepta velut emissa ex causa probabili, cognoscere incipiant de causa huiusmodi an sit vera.

Levi dicitur appellatum à definitiva in casu prohibito a jure, ex quo de hoc Archiepiscopus cognoscere coepert, potest inhibere, ne sententia executioni mandetur. b. d.

Si autem post sententiam, in casibus à jure prohibitis [ut pote à sententia super manifesto & notorio b crimine, vel de quo quis in jure confessus extitit, promulgata] vel contumilibus appellatum fuisse dicatur: postunt, ne sententia executioni mandetur [postquam cognoscere coeperint utrum sit recipienda, vel non appellatio ab eo interposita] inhibere.

Archiepiscopus in tertiam personam [post inhibitionem suam in causa per appellationem delata ad ipsam] aliquid innovatum, jurisdictionem exercere non potest. b. d.

In alium quoque, qui circa rem, de qua inter appellantes & appellatum controversia vertitur, aliquid post eorum inhibitionem attemptat, non valet occasione huiusmodi jurisdictionis aliquam vindicare.

Archiepiscopus appellatorem in aliis causis, à jurisdictione Episcopi non potest eximere. b. d.

Cum vero is, qui ad Rhemensem curiam super aliqua causa vocem appellationis emittit, nihilominus in causis aliis ordinarii sui jurisdictioni subijciatur: Rhemenfis Archiepiscopus, vel officialis ipsius, nequaquam jurisdictionem ipsam in aliis impediunt, ut ab eisdem ordinarii potestate totaliter eximant taliter appellantes.

Ab Episcopi in causis, quibus jurisdictionem temporalem habent, de jure debet ad Archiepiscopum appellari: nisi speciale jus aliud inducat. b. d.

a Ad intelligentiam §. vid. Abb. & Felin. in cap. dilectus. 2. de restit. Dec. Rot. 11. & 412. eisdem titul. in novis. b Quid sit notarium, & quod duplex, & quod eorum plus operetur, vid. consil. 45. libro primo. Felin. in cap. exceptionem de exceptio. Si annuat. decis. centesima quinta.

Debet autem ad eos ab Episcopis praeferre provinciam, super causis in quibus temporalem jurisdictionem exercent, nisi forte de consuetudine, aut privilegio, sive jure alio speciali sit appellandum ad alium, appellari.

Consuetudo ecclesiasticam, in appellatorem prolatam per Episcopum, Archiepiscopum revocare non potest: nisi partibus vocatis, & de causa legitime cognito. h. d.

Sententias quoque interdicti, vel suspensionis, seu excommunicationis, in appellatorem, ab eo, à quo appellatum proponitur, promulgatas, nullatenus, & nisi vocatis partibus, & de appellatione legitime cognito, revocentur aut denuncient esse nullas.

Ex quo Archiepiscopus pronuncia verit male appellatum ante sententiam, statim debet causam ad suffraganeum remittere. h. d.

Cum autem ad Rhemen, Archiepiscopum, ab audientia suffraganei sui, super aliqua causa fuerit ante sententiam appellatum: idem Archiepiscopus (postquam de appellatione cognito confiterit, eam minus rationabilem existisse) causam ad eundem suffraganeum remittere non possit.

CAP. IV.

Si iudex requisitus non tradit Apostolos, & postea procedit in causa, non valet processus: nisi renunciatum fuisset appellatorem. Ioan. Andr.

Idem.

UT super appellatione ac ejus causa instructio facilius valeat in processu haberi, districte precipimus, quod ille, à quo appellatur, Apostolos appellanti (juxta tenorem constitutionis nostrae super hoc editae) tribuat requisitus. Si vero non exhibuerit, & tunc si forte in causa procedat (nisi appellationi renunciatum fuerit) ejus invalidus & irritus sit processus.

CAP. V.

Iudex appellationis inique appellatorem ante sententiam remittere debet ad iudicem principalem, & in expensis condemnare: & hoc si principali iudex non detulerat appellationem: sed si detulit, non fiet remissio de necessitate. In appellationibus interpositis a definitivis, antiqua iura servantur. Ioan. Andr.

Clemens IV.

UM appellationibus frivolis nec iustitia deferat, nec sit à iudice deferendum: si iudex inferior appellationem minus legitimam non admittat, eam appellatore nihilominus prosequente, superior de ipsa cognoscens causam ad priorem iudicem (juxta sanctiones canonicas) sine difficultate remittat: eadem die condemnationem faciens expensarum. Si vero iudex admittat eandem, licet tam appellatio, quam ipsius iudicis delatio à superiore valeant refutari, quia tamen iudex ipse quantum in se fuit, à se jurisdictionem abdicavit eandem, appellationi deferens minus iuste, totius causae decisio in superioris est potestate transfusa: nec est illi causa de necessitate ulterius remittenda: Salvis iis, quae super appellationibus post sententiam interpositis sunt statuta.

CAP. VI.

Si appellans intra xxx. dies instanter non petit Apostolos, appellationem renunciat. Si iudex modo debito requisitus illos non tradit, sed postea procedit, non valet ejus processus. Ioan. Andr.

a Vid. gloss. inc. fin. de constit. lib. 6. & Rum. consil. 119. lib. 4.
b Distio, nullatenus, quid importet, vid. per gloss. in cler. inf. de seq. pos. & per Grammat. consil. 3. c Ante processum iudicis: quia si post renunciaret, illam non validaret. Ioan. Andr. Petr. de Ancha, Font. d Eratio, quia culpa alienius non debet alium plus gravare quam velit, vid. l. si qui plurimum. 4. si quis ff. de leg. 1. Anch. sicut per iurum non praestat iuramentum honoris, sed oneris, ne culpa sua alios graveat. Font.

Bonifacius octavus.

Ab eo, qui appellat, intra triginta dies instanter Apostoli peti debent, & eidem intra dictum tempus à iudice exhiberi: aliis praefumitur appellationi sine renunciate appellans, si eos intra idem tempus petere praemittat, etiam si vadat aut mittat ad appellationem huiusmodi prosequendam.

Illud autem, quod felix recordationis Innocentius Papa IV. praedecessor noster statuendum decrevit, ut si is, à quo appellatur, Apostolos appellanti non tribuat requisitus, extunc si forte in causa procedat (nisi appellationi renunciatum fuerit) ejus invalidus sit processus: tunc demum obtinet, cum iudex super hoc cum debita instantia, loco & tempore congruo requisitus, eos expressè denegat, vel infra praescriptum tempus minime, aut negligenter illi tradere praetermittit.

CAP. VII.

Innovata per iudicem post definitivam sententiam à quo appellatum exiit, revocatur statim per iudicem appellatum: non si ante appellationem fuerint innovata. Antea vero post appellationem ante definitivam, non revocantur nisi primi de vocatis confiterit: nisi post inhibitionem debito modo factam auctoritas fuissent. Ioan. Andr.

Idem.

NON solum innovata post appellationem à definitiva sententia interjectam, debet semper (exceptis casibus, in quibus iura post sententiam prohibent appellare) ante omnia per appellationis iudicem petitis revocari: sed etiam ea omnia, quae medio tempore inter sententiam & appellationem (quae postmodum intra decendum interponitur ab eadem) contingunt innovari: ac si post appellationem eandem innovata fuissent. Illa vero, quae post appellationem interpositam ante definitivam sententiam innovantur, donec appellationis causam veram esse confiterit, revocari non debent: nisi iudex appellationis (postquam sibi confiterit per appellationem emissionem, ex probabili causa fore ad se negotium devolutum) inhibeat canonice iudici (à quo appellatum exiit) ne procedat: tunc enim, quidquid post inhibitionem huiusmodi fuerit innovatum, est (licet causa eadem non sit vera) per eundem appellationis iudicem, ante omnia in statum pristinum reducendum.

CAP. VIII.

Qui appellat extra iudicium, intra decem dies (ex quo tempore vamen) appellare debet. postea per remedium iura innovantur, sed non per appellationem remedium. Ioan. Andr.

Idem.

CONcertationi c antiquae finem imponere potest constitutione volentes: Statuimus, ut ab electionibus, postulationibus, provisionibus, & quibuslibet extrajudicialibus actibus (in quibus potest appellatio interponi) quisquis ex eis gravatum se reputans, per appellationis beneficium gravamen illatum desideraverit revocari, intra decem dies (postquam aditus non potest appellandi) vel eidem aditum debitorum, vel alia juris remedia petierit revocari gravamen, ei (dummodo medio tempore his non confiterit) lapsus decem diebus non obstat.

CAP. IX.

Valet appellatio in scriptis porrecta, licet coram iudice non legitur. hoc dicit. Zen.

Idem.

a De intellectu, vide Alex. consil. 19. vol. 1. & Inol. in d. de causa poss. & pro. vers. nota bononiensi. b al. consuetudo. c Vid. Decr. in cap. cum sit Romana. & Petr. in ca. consuetudo extr. de appell.

Appellatio a, quam in scriptis iudici (a quo appellare volebas) te porrexisse proponis, non potest ex eo, quod coram ipso lecta non fuerit, rationabiliter impugnari.

CAP. X.

Index a quo, compellere non potest appellatorem a gravamine, ipsius veritatem probare, licet citare potest ad ipsius revocationem audiendam: qua facta in causa procedere poterit, eius contumacia non obstante, ac si nunquam appellasset. h. d. Zen.

Idem.

Si b a iudice, a quo (propter gravamen quod tibi proponis illarum) appellas, ad docendum te fore gravatum, & ad audiendam revocationem eiusdem gravaminis (si de ipso docueris) tibi terminus praefigatur. Nec coram eo (cum ipse per se id videre habeat) hoc docere, nec etiam tanquam coram iudice (cum per appellationem sit suspensa ipsius iurisdictione) comparere teneris: Nisi ad hoc solum, ut revocationem ipsam audias, si eam duxerit faciendam: alias si non comparueris, & ipse in termino gravamen revocaverit cum effectu, poterit ex tunc liberè in causa procedere, ac si appellatio interposita non fuisset.

CAP. XI.

A collatione capituli ad Episcopum appellatur si ut canonicus interfuit: sicut si ut praelatus, h. d. Dominic.

a De institutione appellat. vid. Lapum all. 39. inci. an valeat. & all. 19. in ca. quantum. b Vid. Rot. dec. 7. & 74. in novis.

Idem.

A collatione beneficii, quam communiter per Episcopum & capitulum in tuum praedictum factam esse proponis.

Non a ad ipsum Episcopum (si in ea, ut praelatus interfuert) sed ad superiorem te oportuit appellare. Alias, si ut canonicus interfuisset in ea, potuisti appellare licitè ad eundem.

CAP. XII.

Per appellationem interpositam a definitiva, revocari potest interlocutoria principali negotio praedictans: alias non. Io. Andr.

Idem.

Licet ab interlocutoria (per quam pacti vel praescriptio nis, aut alia, principali negotio praedictans, vel iudicium nullum reddens, exceptio est repulsa) non fuerit appellatum, si tamen a definitiva (quae postmodum, etiam ultra decendum promulgatur) appellari contingat, potest in appellationis causa ipsum gravamen per interlocutoriam eandem illatum licitè per appellationis iudicem emendari. Vbi verò interlocutoria super eo profertur, quod non parat praedictum negotio principali, vel iudicium nullum reddit, nisi appellatum ab ipsa, per appellationem a definitiva postea interiectam, gravamen illatum nequaquam poterit revocari.

a Vid. Bart. in l. verò. ff. sol. matr. l. secum qui. 4. fin. ff. pro se. Fonta.

F I N I S.

SEXTI DECRETALIVM

LIBER TERTIVS.

DE VITA ET HONESTATE CLERICORVM.

TITVLVS PRIMVS.

CAPVT I.

Clericus ioculatoriam artem per annum exercens, si tertiò monitus non desistat, ipso jure perdit privilegium clericale. Joan. Andr.

Bonifacius Octavus.

Clerici, qui clericalis ordinis dignitati non modicum detrahentes, se ioculatores seu goliardos faciunt aut bufones: si per annum artem illam ignominiosam exercuerint, ipso jure a: Si autem tempore breviori, & tertiò moniti non respuerint, careant omni privilegio clericali.

Bonifacius octavus.

Clerici a qui cum uniceis & virginibus contraxerunt (si tonsuram & vestes deserant clericales) privilegium retineant b canonice ab Innocent. Papa II. praedecessore nostro editi in favorem totius ordinis clericalis. Et cum (juxta Parisiense concilium) nullus clericus distringi, aut condemnari debeat a iudice seculari: praesenti declaramus edicto, hujusmodi clericos conjugatos pro commissis ab eis excessibus vel delictis, trahi non posse criminaliter aut civiliter ad iudicium seculare: nec ab ipsis secularibus iudicibus eos debere personaliter, vel etiam pecunialiter (ne per unam viam concedatur eidem iudicibus, quod per aliam denegatur) ullatenus condemnari. In ceteris

DE CLERICIS CONIUGATIS.

TITVLVS II.

CAP. I.

Si clericus conjugatus seriat habitum & tonsuram, clericale privilegio gaudet, alias non. Ioan. Andr.

a Vid. aucten. de sanctiss. Episc. & interdicimus.

a Vide conc. Trident. sess. 23. de refor. c. 6. b Al. titinens. c Vid. Ale. conf. 8. vol. 3. & Rot. decif. 202. in novis.

Eccc s